

Relacje sąsiedzkie

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Wyniki różnych badań sugerują, że w kontekście współczesnych procesów globalizacyjnych i intensywnego rozwoju komunikacji elektronicznej bliskość geograficzna traci na znaczeniu. Oznacza to między innymi, że relacje pomiędzy sąsiadami są luźniejsze niż kiedyś. Potrzeby bezpieczeństwa i przynależności, które kiedyś przynajmniej po części zaspokajały tradycyjne więzi sąsiedzkie, realizowane są na inne sposoby i w innych kręgach. Z drugiej jednak strony coraz częściej pojawiają się, zwłaszcza w dużych miastach, oddolne inicjatywy mające na celu reaktywowanie relacji sąsiedzkich oraz integrację mieszkańców danego osiedla czy dzielnicy. Na poziomie sąsiedzkim podejmowane są inicjatywy ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, co można uważać za zjawisko pozytywne, wpisujące się w proces budowania kapitału społecznego opartego na wzajemnym zaufaniu, społecznej aktywności, zaangażowaniu w sprawy lokalne i umiejętności współpracy z innymi.

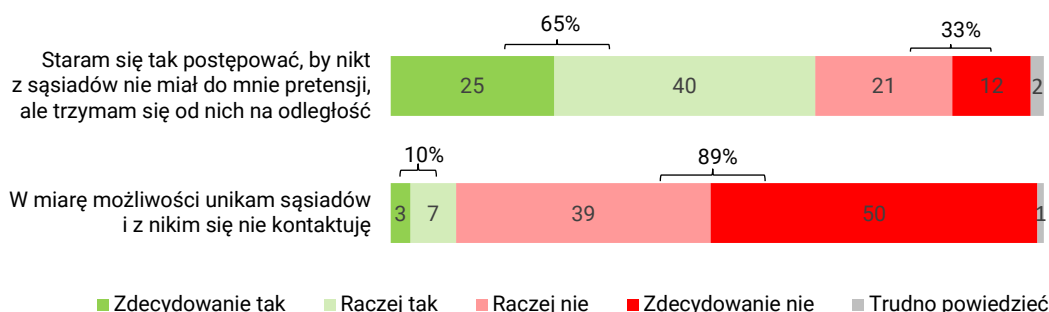
We wrześniowym sondażu¹, po pięciu latach od poprzedniego badania na ten temat, zapytaliśmy Polaków o ich relacje z sąsiadami. Powtarzalność wskaźników daje nam możliwość sprawdzenia, jak zmienia się obyczajowość Polaków w tym zakresie.

Polacy w zdecydowanej większości (89%) nie unikają sąsiadów i kontaktów z nimi, ale jednocześnie większość badanych (65%) przyznaje, że utrzymuje dystans w relacjach sąsiedzkich. Ankietowani starają się zachowywać poprawne, ale jednocześnie niezbyt bliskie stosunki z sąsiadami. Tylko co dziesiąty spośród nich (10%) twierdzi, że unika jakichkolwiek kontaktów z sąsiadami.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (328) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 września 2017 roku na liczącej 985 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

CBOS

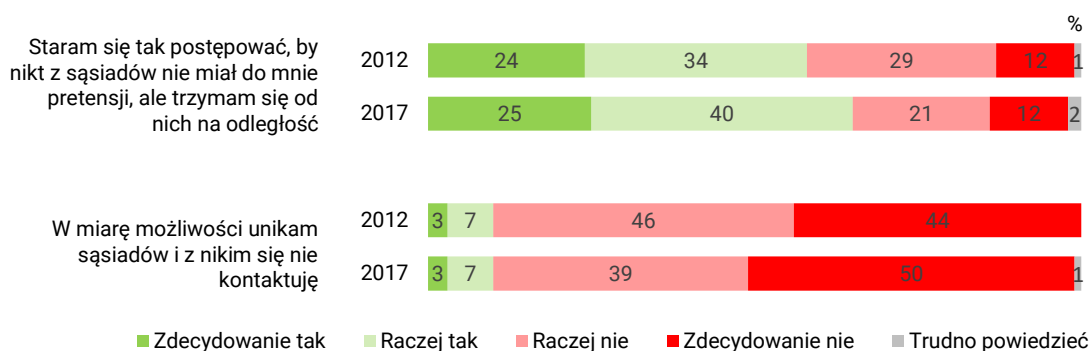
RYS. 1. Jak układają się Panu(i) stosunki z sąsiadami tu, gdzie Pan(i) mieszka?
Czy poniższe stwierdzenia odzwierciedlają Pana(i) stosunki z sąsiadami czy też nie?

W ciągu ostatnich pięciu lat deklaracje Polaków dotyczące ich relacji z sąsiadami nie zmieniły się znacząco. Wprawdzie nieco przybyło badanych, którzy zdecydowanie nie zgadzają się ze stwierdzeniem o unikaniu kontaktów sąsiedzkich (z 44% do 50%), jednak wzrosła w tym czasie liczba deklarujących, że starają się postępować tak, by nikt z sąsiadów nie miał do nich pretensji, lecz raczej trzymają się od nich na dystans (z 58% do 65%). Niezmiennie zatem Polacy utrzymują okazjonalne i raczej konwencjonalne relacje sąsiedzkie.

CBOS

RYS. 2. Jak układają się Panu(i) stosunki z sąsiadami tu, gdzie Pan(i) mieszka?
Czy poniższe stwierdzenia odzwierciedlają Pana(i) stosunki z sąsiadami czy też nie?

Chcąc dokładniej przyjrzeć się formom kontaktów z sąsiadami, ponownie zapytaliśmy o kilka najbardziej powszechnych sytuacji: powitanie przy przypadkowych spotkaniach, drobne przysługi, kontakty towarzyskie i kłótnie sąsiedzkie. Niezmiennie najbardziej charakterystyczną postawą – jak się okazuje – jest ograniczanie się wyłącznie do kontaktów grzecznościowych, tzn. witanie się z napotkanymi sąsiadami. Ponad cztery piąte Polaków (84%) utrzymuje tego rodzaju kontakty przynajmniej z niektórymi sąsiadami, w tym więcej niż co czwarty (27%) przyznaje, że ten typ relacji

charakteryzuje jego kontakty z większością sąsiadów. Dość powszechne (72%) jest także świadczenie sobie drobnych przysług, jak np. pożyczenie czegoś, popilnowanie dziecka, zdecydowana większość badanych (64%) przyznaje jednak, że tak zażyłe stosunki łączą ich tylko z nielicznymi sąsiadami. Co trzeci respondent (35%) twierdzi, że utrzymuje z sąsiadami kontakty towarzyskie: odwiedzają się, bywają u siebie na imieninach i innych uroczystościach rodzinnych, z tym że i w tym przypadku są to niezbyt liczne relacje (32% twierdzi, że ma od jednego do pięciu takich sąsiadów). Zdecydowanie rzadziej ankietowani mówią o napięciach w kontaktach z sąsiadami. Co dziesiąty badany (10%) przyznaje, że jest z nimi skonfliktowany, przy czym niemal wszyscy (9%) wskazują jedynie na nieliczne tego typu relacje. Należy natomiast zauważyć, że o ile relacje sąsiedzkie o charakterze konwencjonalnym, świadczeniowym i towarzyskim utrzymują się od co najmniej kilku lat na w miarę zbliżonym poziomie, o tyle tych o charakterze konfliktowym od czasu ostatniego pomiaru sprzed pięciu lat dość istotnie przybyło (wzrost z 6% do 10%). Ponadto, jak wynika z deklaracji, zawęża się grono sąsiadów, z którymi Polacy utrzymują relacje konwencjonalne oraz świadczeniowe. Oba typy relacji coraz rzadziej dotyczą większości sąsiadów, częściej zaś tylko nielicznych.

TABELA 1

Czy są tacy sąsiedzi, o których może Pan(i) powiedzieć:	Wskazania badanych według terminów badań				
	1995	2000	2008	2012	2017
	w procentach				
Kiedy się spotykamy to powiemy sobie „dzień dobry”, ale nic więcej					
Nie ma takich sąsiadów	14	13	8	17	16
Są	86	87	92	83	84
– od jednego do pięciu	28	29	29	31	36
– więcej, ale nie większość	23	25	25	22	21
– większość	35	33	38	30	27
Świadczymy sobie drobne przysługi					
Nie ma takich sąsiadów	22	24	24	27	28
Są	78	76	76	73	72
– od jednego do pięciu	55	54	61	62	64
– więcej, ale nie większość	11	11	8	6	6
– większość	12	11	7	5	2
Bywamy u siebie na imieninach, uroczystościach rodzinnych itp.					
Nie ma takich sąsiadów	59	62	68	66	65
Są	41	38	32	34	35
– od jednego do pięciu	31	31	28	29	32
– więcej, ale nie większość	5	4	2	4	2
– większość	5	3	2	1	1
Ciągle są z nimi kłótnie					
Nie ma takich sąsiadów	-	-	94	94	90
Są	-	-	6	6	10
– od jednego do pięciu			4	5	9
– więcej, ale nie większość			1	1	1
– większość			1	0	0

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Więzi sąsiedzkie zależą w pewnej mierze od typu i wielkości społeczności lokalnej. Na wsi zdecydowanie rzadziej niż w miastach kontakty sąsiedzkie mają charakter wyłącznie konwencjonalny, tzn. mieszkańcy mówią sobie jedynie „dzień dobry” podczas przypadkowych

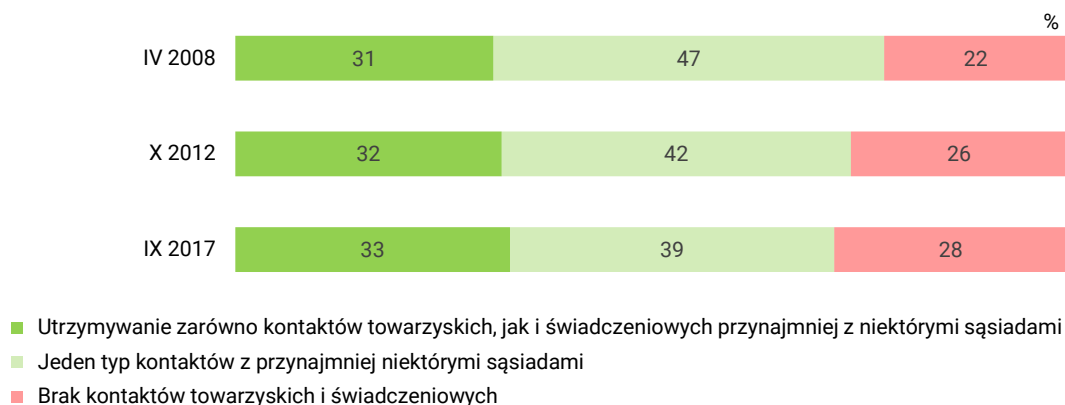
spotkań, natomiast sąsiedzi w tych społecznościach częściej świadczą sobie drobne przysługi oraz bywają u siebie. Świadczeniowe relacje sąsiedzkie częściej też dotyczą mieszkańców małych miast. Z kolei o konfliktach sąsiedzkich nieco częściej niż przeciętnie wspominają mieszkańcy miast liczących od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców, ale także mieszkańcy wsi – co ósmy z nich przyznaje, że jest skonfliktowany z co najmniej jednym sąsiadem (12%).

TABELA 2

Typy kontaktów sąsiedzkich	Miejsce zamieszkania				
	wieś	miasta			
		do 20 tys. ludności	20–100 tys.	100–500 tys.	500 tys. i więcej
w procentach					
Konwencjonalne („dzień dobry”)					
Nie ma takich sąsiadów	25	8	10	12	9
Są	75	92	90	88	91
– od jednego do pięciu	35	42	33	41	34
– więcej, ale nie większość	21	21	20	16	28
– większość	19	29	37	31	29
Świadczeniowe („świadczymy sobie drobne przysługi”)					
Nie ma takich sąsiadów	23	24	31	38	36
Są	77	76	69	62	64
– od jednego do pięciu	67	72	60	55	58
– więcej, ale nie większość	7	2	6	6	5
– większość	3	2	3	1	1
Towarzyskie („bywamy u siebie”)					
Nie ma takich sąsiadów	59	66	73	68	70
Są	41	34	27	33	30
– od jednego do pięciu	37	32	25	30	26
– więcej, ale nie większość	3	1	2	2	3
– większość	1	1	0	1	1
Konfliktowe („ciągle są z nimi kłótnie”)					
Nie ma takich sąsiadów	88	93	88	95	94
Są	12	7	12	5	6
– od jednego do pięciu	10	7	11	5	6
– więcej, ale nie większość	2	0	1	0	0
– większość	0	0	0	0	0

Uogólniając można stwierdzić, że bliskie relacje z sąsiadami utrzymuje co trzeci dorosły Polak (33%) – taki bowiem odsetek badanych deklaruje, że odwiedza przynajmniej niektórych ze swoich sąsiadów i może się do nich zwrócić z prośbą o drobną przysługę. Dwie piąte (39%) ma wśród sąsiadów osoby, z którymi albo spotyka się w celach towarzyskich, albo przynajmniej może liczyć na ich pomoc w drobnych sprawach. Natomiast więcej niż co czwarty badany (28%) twierdzi, że wśród swoich sąsiadów nie ma nikogo, z kim utrzymywałby kontakty towarzyskie lub świadczeniowe. W ciągu minionych pięciu lat odsetek takich respondentów zwiększył się minimalnie (o 2 punkty procentowe), ubyło zaś (o 3 punkty) tych o jednym typie kontaktów – towarzyskim lub świadczeniowym. Z trochę dłuższej perspektywy wzrost odsetka osób deklarujących brak bliskich więzi sąsiedzkich jest nieco bardziej zauważalny – łącznie o 6 punktów procentowych od 2008 roku.

RYS. 3. Wskaźnik dobrego sąsiedztwa

Bliskie relacje sąsiedzkie wykazują przede wszystkim osoby w wieku od 45 do 54 lat (44%), badani praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (44%), osoby o relatywnie niskich dochodach *per capita* (42%) oraz mieszkające na wsi (40%). W grupach społeczno-zawodowych są to zwłaszcza prywatni przedsiębiorcy (55%), rolnicy (47%), bezrobotni (41%) oraz kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (41%). Jeden typ relacji (świadczeniowy lub towarzyski) cechuje zwłaszcza respondentów o najniższych dochodach w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (52%), niezadowolonych ze swojej sytuacji materialnej (48%), mieszkających w miastach liczących od 20 tys. do 100 tys. osób (47%), legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym (45%) oraz mających od 18 do 24 lat lub od 55 do 64 lat (po 45%). W grupach społeczno-zawodowych są to pracownicy administracyjno-biurowi (51%), gospodynie domowe (46%) oraz uczniowie i studenci (45%). Z kolei brak jakichkolwiek bliskich relacji sąsiedzkich dotyczy najczęściej najstarszych respondentów (40%), mieszkających w miastach liczących 100 tys. osób i więcej (36–37%) oraz mających wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne (35%). Częściej niż inni w grupie tej lokują się pracownicy średniego szczebla, w tym technicy (51%), emeryci oraz uczniowie i studenci (po 35%) – zob. tabelę aneksową 7.

Zestawienie wskaźnika dobrego sąsiedztwa z opiniami na temat zachowywania dystansu wobec sąsiadów potwierdza, że brak bliższych relacji ma związek z preferowaniem stosunków poprawnych, lecz nie zażyłych. Spośród badanych, którzy nie utrzymują z sąsiadami kontaktów towarzyskich ani świadczeniowych, 79% twierdzi, że stara się postępować tak, aby nikt z sąsiadów nie miał do nich pretensji, ale że trzyma się od nich na odległość (wśród osób deklarujących bliskie relacje odsetek ten wynosi 52%), natomiast niemal jedna piąta (19%) deklaruje, że wręcz unika sąsiadów i stara się z nimi nie kontaktować (wśród osób deklarujących bliskie relacje z sąsiadami odsetek ten wynosi 5%).

TABELA 3

Czy poniższe stwierdzenie odzwierciedla Pana(i) stosunki z sąsiadami czy też nie? Staram się tak postępować, by nikt z sąsiadów nie miał do mnie pretensji, ale trzymam się od nich na odległość.	Wskaźnik dobrego sąsiedztwa					
	Brak kontaktów towarzyskich i świadczeniowych		Jeden typ kontaktów z przynajmniej niektórymi sąsiadami		Utrzymywanie zarówno kontaktów towarzyskich, jak i świadczeniowych przynajmniej z niektórymi sąsiadami	
	w procentach					
Zdecydowanie tak	34	79	26	66	17	52
Raczej tak	45		40		35	
Raczej nie	11	20	22	32	29	46
Zdecydowanie nie	9		10		17	
Trudno powiedzieć	1		2		2	

TABELA 4

Czy poniższe stwierdzenie odzwierciedla Pana(i) stosunki z sąsiadami czy też nie? W miarę możliwości unikam sąsiadów i z nikim się nie kontaktuję.	Wskaźnik dobrego sąsiedztwa					
	Brak kontaktów towarzyskich i świadczeniowych		Jeden typ kontaktów z przynajmniej niektórymi sąsiadami		Utrzymywanie zarówno kontaktów towarzyskich, jak i świadczeniowych przynajmniej z niektórymi sąsiadami	
	w procentach					
Zdecydowanie tak	7	19	1	9	1	5
Raczej tak	12		8		4	
Raczej nie	45	80	42	91	32	95
Zdecydowanie nie	35		49		63	
Trudno powiedzieć	1		0		0	

Polacy w większości deklarują, że na ogół starają się zachowywać poprawne, ale jednocześnie niezbyt bliskie stosunki sąsiedzkie. O ile relacje sąsiedzkie o charakterze konwencjonalnym, świadczeniowym i towarzyskim utrzymują się od co najmniej kilku lat na w miarę zbliżonym poziomie, o tyle w porównaniu z pomiarem sprzed pięciu lat dość istotnie przybyło relacji o charakterze konfliktowym. Ponadto, jak wynika z deklaracji, zawęża się grono sąsiadów, z którymi Polacy utrzymują relacje konwencjonalne oraz świadczeniowe – coraz rzadziej dotyczą one większości sąsiadów, a częściej tylko nielicznych.

Charakter więzi sąsiedzkich zróżnicowany jest w pewnej mierze w zależności od typu i wielkości społeczności lokalnej. Na wsiach zdecydowanie rzadziej niż w miastach, zwłaszcza tych dużych, kontakty sąsiedzkie mają charakter wyłącznie konwencjonalny, częściej zaś świadczeniowy i towarzyski. Z drugiej zaś strony – jak się okazuje – bardziej intensywne i bezpośrednie relacje sąsiedzkie na wsi częściej sprzyjają pojawianiu się konfliktów między sąsiadami.

Opracował

Rafał Boguszewski

TABELA 1

		Jak układają się Panu(i) stosunki z sąsiadami – tu, gdzie Pan(i) mieszka? Czy poniższe stwierdzenie odzwierciedla Pana(i) stosunki z sąsiadami czy też nie: Staram się tak postępować, by nikt z sąsiadów nie miał do mnie pretensji, ale trzymam się od nich na odległość			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		65	33	2	984
Płeć	Mężczyźni	66	32	2	462
	Kobiety	64	34	2	522
Wiek	18–24 lata	58	36	5	74
	25–34	64	32	3	191
	35–44	61	39	1	184
	45–54	66	32	2	149
	55–64	67	33	0	178
	65 lat i więcej	70	29	1	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	36	1	392
	Miasto do 19 999	62	38		140
	20 000 – 99 999	72	26	2	205
	100 000 – 499 999	70	27	3	138
	500 000 i więcej mieszk.	59	37	4	107
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	69	30	1	189
	Zasadnicze zawodowe	64	35	1	239
	Średnie	62	36	2	301
	Wyższe	67	30	3	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	30	3	103
	Średni personel, technicy	70	24	7	50
	Pracownicy adm.-biurowi	58	39	4	60
	Pracownicy usług	50	47	3	56
	Robotnicy wykwalifikowani	68	31	1	118
	Robotnicy niewykwalifik.	70	30		40
	Rolnicy	53	47		48
	Pracujący na własny rach.	62	38		47
	Bezrobotni	83	17		31
	Emeryci	68	31	1	244
	Renciści	67	31	2	70
	Uczniowie i studenci	55	43	2	29
	Gospodynie domowe i inni	66	33	1	87
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	34	1
spółce właścicieli prywatnych i państwa		60	40		76
sekt. pryw. poza rolnict.		64	32	4	279
prywatnym gosp. rolnym		58	42		56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	67	33		92
	Od 650 zł do 999 zł	65	34	1	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	63	36	1	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	64	35	1	155
	2000 zł i więcej	67	32	1	220
Ocena własnych war. mater.	Złe	68	32		59
	Średnie	67	29	3	379
	Dobre	63	36	1	546
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	51	43	6	57
	Raz w tygodniu	62	37	1	402
	1–2 razy w miesiącu	69	30	1	148
	Kilka razy w roku	68	31	1	238
	W ogóle nie uczestniczy	69	27	3	129
Poglądy polityczne	Lewica	65	33	2	132
	Centrum	65	33	2	289
	Prawica	66	33	1	345
	Trudno powiedzieć	65	35	1	202

TABELA 2

		Jak układają się Panu(i) stosunki z sąsiadami – tu, gdzie Pan(i) mieszka? Czy poniższe stwierdzenie odzwierciedla Pana(i) stosunki z sąsiadami czy też nie: W miarę możliwości unikam sąsiadów i z nikim się nie kontaktuję			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		10	89	1	984
Płeć	Mężczyźni	11	89	0	462
	Kobiety	10	90	1	522
Wiek	18–24 lata	6	94		74
	25–34	8	92		191
	35–44	9	91		184
	45–54	10	89	1	149
	55–64	12	88		178
	65 lat i więcej	13	85	2	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	88	1	392
	Miasto do 19 999	11	89		140
	20 000 – 99 999	11	89		205
	100 000 – 499 999	10	90		138
	500 000 i więcej mieszk.	5	94	2	107
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	83	2	189
	Zasadnicze zawodowe	12	88	0	239
	Średnie	10	90		301
	Wyższe	5	94	1	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	97		103
	Średni personel, technicy	8	92		50
	Pracownicy adm.-biurowi	9	91		60
	Pracownicy usług	14	86		56
	Robotnicy wykwalifikowani	8	92		118
	Robotnicy niewykwalifik.	22	78		40
	Rolnicy	8	92		48
	Pracujący na własny rach.	4	96		47
	Bezrobotni	14	86		31
	Emeryci	12	87	1	244
	Renciści	19	77	4	70
	Uczniowie i studenci		100		29
	Gospodynie domowe i inni	11	89		87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	93		118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	93		76
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	91		279
	prywatnym gosp. rolnym	10	90		56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	18	82		92
	Od 650 zł do 999 zł	15	83	2	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	9	91		161
	Od 1400 zł do 1999 zł	11	89	1	155
	2000 zł i więcej	5	94	0	220
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	72	3	59
	Średnie	11	89	1	379
	Dobre	9	91		546
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	85	5	57
	Raz w tygodniu	11	88	0	402
	1–2 razy w miesiącu	7	93		148
	Kilka razy w roku	10	89	0	238
	W ogóle nie uczestniczy	11	88	1	129
Poglądy polityczne	Lewica	8	92		132
	Centrum	7	92	1	289
	Prawica	10	89	0	345
	Trudno powiedzieć	16	84	0	202

TABELA 3

		Czy są tacy sąsiedzi, o których może Pan(i) powiedzieć: Kiedy się spotkamy, to powiemy sobie „dzień dobry”, „co słychać?”, ale nic więcej				Liczba osób
		Nie ma takich	Są, od 1 do 5	Więcej, ale nie większość	Większość	
		%	%	%	%	
Ogółem		16	36	21	27	982
Płeć	Mężczyźni	17	38	20	25	462
	Kobiety	15	35	22	29	519
Wiek	18–24 lata	13	33	21	33	76
	25–34	15	40	22	23	189
	35–44	19	33	22	26	183
	45–54	14	45	21	20	149
	55–64	16	34	21	30	178
	65 lat i więcej	17	33	19	32	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	35	21	19	391
	Miasto do 19 999	8	41	21	29	140
	20 000 – 99 999	10	33	20	37	205
	100 000 – 499 999	12	41	16	32	140
	500 000 i więcej miesz.	9	34	28	29	106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	22	31	17	30	189
	Zasadnicze zawodowe	18	37	19	27	239
	Średnie	15	38	22	25	299
	Wyższe	10	38	25	27	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	45	20	29	103
	Średni personel, technicy	6	24	31	40	50
	Pracownicy adm.-biurowi	12	38	27	24	60
	Pracownicy usług	16	31	32	20	56
	Robotnicy wykwalifikowani	16	45	17	23	117
	Robotnicy niewykwalifik.	20	50	13	17	40
	Rolnicy	30	29	23	18	48
	Pracujący na własny rach.	27	34	16	23	47
	Bezrobotni	11	34	14	41	31
	Emeryci	17	31	20	32	244
	Renciści	15	45	18	22	70
	Uczniowie i studenci	10	29	36	26	29
	Gospodynie domowe i inni	23	35	17	26	86
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	40	25	26	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	37	26	25	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	40	19	25	279
	prywatnym gosp. rolnym	31	30	19	20	54
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	20	42	21	18	92
	Od 650 zł do 999 zł	20	31	19	30	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	14	33	23	30	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	15	36	18	31	155
	2000 zł i więcej	10	39	23	28	220
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	30	23	34	59
	Średnie	14	39	20	27	377
	Dobre	17	35	22	26	545
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	27	28	20	57
	Raz w tygodniu	18	32	22	28	402
	1–2 razy w miesiącu	17	38	19	26	146
	Kilka razy w roku	11	42	19	27	238
	W ogóle nie uczestniczy	11	42	17	30	129
Poglądy polityczne	Lewica	14	43	23	20	132
	Centrum	11	38	19	31	286
	Prawica	18	36	21	25	346
	Trudno powiedzieć	21	29	21	29	202

TABELA 4

		Czy są tacy sąsiedzi, o których może Pan(i) powiedzieć: Świadczy sobie drobne przysługi, np. coś się pożyczy, popilnuje dziecka itp.				Liczba osób
		Nie ma takich	Są, od 1 do 5	Więcej, ale nie większość	Większość	
		%	%	%	%	
Ogółem		28	64	6	2	975
Płeć	Mężczyźni	27	65	6	3	458
	Kobiety	30	63	6	2	517
Wiek	18–24 lata	25	67	3	4	75
	25–34	31	63	4	2	190
	35–44	21	72	5	2	183
	45–54	24	66	8	2	147
	55–64	24	64	9	4	178
	65 lat i więcej	41	54	4	1	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	67	7	3	388
	Miasto do 19 999	24	72	2	2	136
	20 000 – 99 999	31	60	6	3	205
	100 000 – 499 999	38	56	6	1	139
	500 000 i więcej miesz.	36	58	4	1	107
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	35	56	6	3	184
	Zasadnicze zawodowe	26	64	6	4	237
	Średnie	26	67	6	1	300
	Wyższe	29	65	5	1	253
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	68	4		103
	Średni personel, technicy	52	42	5	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi	20	73	7		60
	Pracownicy usług	20	67	10	4	56
	Robotnicy wykwalifikowani	25	68	4	4	118
	Robotnicy niewykwalifik.	21	73	6		40
	Rolnicy	23	68	5	4	48
	Pracujący na własny rach.	13	77	6	4	47
	Bezrobotni	24	68	6	2	31
	Emeryci	36	57	6	1	240
	Renciści	31	57	7	5	68
	Uczniowie i studenci	35	62		3	29
	Gospodynie domowe i inni	24	65	9	2	86
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	70	7		117
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	63	4	4	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	68	5	2	278
	prywatnym gosp. rolnym	25	70	1	3	54
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	21	68	4	7	91
	Od 650 zł do 999 zł	21	74	3	2	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	63	6	3	159
	Od 1400 zł do 1999 zł	31	63	5	1	151
	2000 zł i więcej	31	64	5		219
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	69	1	2	58
	Średnie	30	63	5	2	372
	Dobre	28	63	7	2	545
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	61	7	3	55
	Raz w tygodniu	27	63	8	2	397
	1–2 razy w miesiącu	21	67	7	4	145
	Kilka razy w roku	33	63	3	2	237
	W ogóle nie uczestniczy	33	64	1	2	130
Poglądy polityczne	Lewica	24	70	4	2	132
	Centrum	27	66	5	1	286
	Prawica	29	62	6	2	343
	Trudno powiedzieć	31	59	7	3	199

TABELA 5

		Czy są tacy sąsiedzi, o których może Pan(i) powiedzieć: Bywamy u siebie na imieninach, uroczystościach rodzinnych itp.				Liczba osób
		Nie ma takich	Są, od 1 do 5	Więcej, ale nie większość	Większość	
		%	%	%	%	
Ogółem		65	32	2	1	977
Płeć	Mężczyźni	61	35	3	1	459
	Kobiety	69	29	2	0	518
Wiek	18–24 lata	68	30	2		74
	25–34	67	30	3		191
	35–44	63	35	1	0	181
	45–54	53	40	6	1	147
	55–64	67	29	2	2	178
	65 lat i więcej	72	26	1	1	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	59	37	3	1	389
	Miasto do 19 999	66	32	1	1	139
	20 000 – 99 999	73	25	2		205
	100 000 – 499 999	68	30	2	1	139
	500 000 i więcej mieszk.	70	26	3	1	104
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	63	31	4	2	185
	Zasadnicze zawodowe	69	29	2	1	239
	Średnie	63	34	3		300
	Wyższe	67	31	1	1	252
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	38	3		104
	Średni personel, technicy	73	27			49
	Pracownicy adm.-biurowi	68	28	4		60
	Pracownicy usług	62	29	8	2	56
	Robotnicy wykwalifikowani	67	30	2	1	118
	Robotnicy niewykwalifik.	57	40	3		40
	Rolnicy	51	46	2	2	48
	Pracujący na własny rach.	43	47	8	2	45
	Bezrobotni	59	39	2		31
	Emeryci	70	29	1	1	241
	Renciści	69	27		4	69
	Uczniowie i studenci	79	21			29
	Gospodynie domowe i inni	71	26	3		86
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	37	2		118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	71	24	4	1	77
	sekt. prywat. poza rolnict.	61	35	4	1	277
	prywatnym gosp. rolnym	49	45	5	1	54
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	69	28	1	3	92
	Od 650 zł do 999 zł	57	40	2	1	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	63	34	3		159
	Od 1400 zł do 1999 zł	64	33	1	2	154
	2000 zł i więcej	66	31	3		219
Ocena własnych war. mater.	Złe	77	19	2	2	59
	Średnie	66	32	2	0	372
	Dobre	64	33	3	1	545
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	39	4	2	55
	Raz w tygodniu	64	33	2	1	400
	1–2 razy w miesiącu	60	36	3	1	145
	Kilka razy w roku	70	27	3	0	237
	W ogóle nie uczestniczy	74	25	1		129
Poglądy polityczne	Lewica	68	30	1	2	132
	Centrum	66	32	2	0	287
	Prawica	62	34	3	1	344
	Trudno powiedzieć	68	28	3	1	200

TABELA 6

		Czy są tacy sąsiedzi, o których może Pan(i) powiedzieć: Ciągle są z nimi kłótnie				Liczba osób
		Nie ma takich	Są, od 1 do 5	Więcej, ale nie większość	Większość	
		%	%	%	%	
Ogółem		90	9	1	0	981
Płeć	Mężczyźni	91	9	0	0	463
	Kobiety	90	8	1	0	518
Wiek	18–24 lata	88	10	1	1	74
	25–34	87	13			191
	35–44	92	8	1		184
	45–54	89	10	1	1	147
	55–64	91	8	1		177
	65 lat i więcej	93	6	1		207
Miejsce zamieszkania	Wieś	88	10	1	0	390
	Miasto do 19 999	93	6		0	140
	20 000 – 99 999	88	11	1		205
	100 000 – 499 999	95	5			140
	500 000 i więcej mieszk.	94	6			105
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	89	9	2		186
	Zasadnicze zawodowe	91	9	0		239
	Średnie	91	8	0	0	301
	Wyższe	90	9	1		255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	92	7	1		104
	Średni personel, technicy	97	3			50
	Pracownicy adm.-biurowi	80	19	1		60
	Pracownicy usług	90	9	1		56
	Robotnicy wykwalifikowani	92	8		1	118
	Robotnicy niewykwalifik.	90	7	2		39
	Rolnicy	91	9			48
	Pracujący na własny rach.	88	12			47
	Bezrobotni	82	15	3		31
	Emeryci	94	5	1		243
	Renciści	83	14	1	1	69
	Uczniowie i studenci	86	14			29
	Gospodynie domowe i inni	90	10			87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	89	9	2		118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	95	5			77
	sekt. pryw. poza rolnict.	89	10	1	0	278
	prywatnym gosp. rolnym	91	9			56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	86	12	1	1	92
	Od 650 zł do 999 zł	86	14	1		125
	Od 1000 zł do 1399 zł	88	12			160
	Od 1400 zł do 1999 zł	92	7	1	0	155
	2000 zł i więcej	94	5	1		220
Ocena własnych war. mater.	Złe	88	11	1		59
	Średnie	91	9	1	0	375
	Dobre	90	9	1	0	547
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	94	6			55
	Raz w tygodniu	92	7	1	0	402
	1–2 razy w miesiącu	86	11	3		146
	Kilka razy w roku	91	8	0		238
	W ogóle nie uczestniczy	87	13			129
Poglądy polityczne	Lewica	93	7			132
	Centrum	92	6	1	1	289
	Prawica	90	9	0		346
	Trudno powiedzieć	87	12	1		202

TABELA 7

		Wskaźnik dobrego sąsiedztwa			Liczba osób
		Utrzymywanie zarówno kontaktów towarzyskich, jak i świadczeniowych przynajmniej z niektórymi sąsiadami	Jeden typ kontaktów z przynajmniej niektórymi sąsiadami	Brak kontaktów towarzyskich i świadczeniowych	
		%	%	%	
Ogółem		33	39	28	985
Płeć	Mężczyźni	37	37	26	463
	Kobiety	30	40	30	522
Wiek	18–24 lata	30	45	25	76
	25–34	33	36	31	191
	35–44	36	42	22	184
	45–54	44	34	22	149
	55–64	33	45	23	178
	65 lat i więcej	25	35	40	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	37	23	392
	Miasto do 19 999	34	40	26	140
	20 000 – 99 999	25	47	29	205
	100 000 – 499 999	31	33	37	140
	500 000 i więcej mieszk.	28	36	36	107
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	29	35	189
	Zasadnicze zawodowe	30	45	25	239
	Średnie	36	39	25	301
	Wyższe	31	40	29	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	41	31	28	104
	Średni personel, technicy	25	23	51	50
	Pracownicy adm.-biurowi	31	51	18	60
	Pracownicy usług	38	42	20	56
	Robotnicy wykwalifikowani	33	43	25	118
	Robotnicy niewykwalifik.	39	43	18	40
	Rolnicy	47	32	21	48
	Pracujący na własny rach.	55	32	13	47
	Bezrobotni	41	35	24	31
	Emeryci	27	38	35	244
	Renciści	28	41	31	70
	Uczniowie i studenci	20	45	35	29
	Gospodynie domowe i inni	28	46	26	87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	37	39	23	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	29	42	28	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	39	37	24	279
	prywatnym gosp. rolnym	46	30	23	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	29	52	19	92
	Od 650 zł do 999 zł	42	37	20	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	36	37	27	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	34	35	31	155
	2000 zł i więcej	32	39	29	220
Ocena własnych war. mater.	Złe	23	48	29	59
	Średnie	32	38	30	379
	Dobre	35	38	27	547
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	44	26	30	57
	Raz w tygodniu	35	38	27	402
	1–2 razy w miesiącu	37	42	21	148
	Kilka razy w roku	28	40	31	238
	W ogóle nie uczestniczy	26	42	32	130
Poglądy polityczne	Lewica	31	46	23	132
	Centrum	33	41	27	289
	Prawica	36	35	29	347
	Trudno powiedzieć	30	39	31	202